

§ 27 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017

BERTIL OLSSON:

Fru ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare! Budgetutskottet har behandlat verksamhet och ekonomi. Vi har penetrerat de olika förslagen från kyrkostyrelsen och har kommit fram till att vi föreslår att besluta precis som skrivelsen, alltså de ramar och riktlinjer som finns i skrivelsen från kyrkostyrelsen. Det är Budgetutskottets förslag och därför tycker jag inte det finns någon större anledning att säga mer i inledningsanförandet. Om det kommer upp några frågor är det möjligt att jag kommer tillbaka och diskuterar dem längre fram.

Bifall till utskottets förslag.

CARL-ERIC GABRIELSSON:

Fru ordförande, ledamöter! Jag ska ta upp en del av den här framställningen. Det gäller den kyrkoantikvariska ersättningen. Där finns i förslaget från kyrkostyrelsen en passus att ”genomföra och följa upp diskussionerna med staten om villkor och nivåer på den kyrkoantikvariska ersättningen från 2015 i vilket det ingår att försöka skapa en förnyad syn på det kyrkliga kulturarbetet som levande och användbart” och så vidare. Detta diskuterades en hel del i utskottet och det framgår också i vårt betänkande 2014:1, där vi konstaterar vad kyrkostyrelsen har skrivit men där vi också noterar från kyrkostyrelsen att ”den sedan tidigare ansamlade kyrkoantikvariska ersättningen som inte förbrukats planeras ha använts fullt ut vid utgången av 2015”. Utskottet ser med tillförsikt fram emot en fortsatt hög förbrukningstakt av den kyrkoantikvariska ersättningen. Det låter ju bra och jag vill säga att jag också hoppas att kyrkostyrelsen har rätt i detta och att förbrukningen sker i den takt som anslagen anger.

Vi som jobbar med det här praktiskt på det lokala planet vet att det inte går så fort som man har tänkt sig när man ska genomföra en kyrkoreparation. Planering i alla ära, men sedan visar verkligheten att det kanske blir en hel del extra. Man ska ha extra tillstånd av länsstyrelsen för att få göra detta och så knallar tiden iväg. Det blir också dyrare under tiden. Det framgår också i handlingarna här att man redan ligger lite efter med årets förbrukning. Jag tror att det är svårt att uppfylla detta. Jag vill framföra till kyrkostyrelsen att man ändå försöker återgå litegrann till det man har gjort nu några år, att lägga in några pengar till utöver den tänkta ramen. Man kommer aldrig att gå förbi anslagstaket egentligen. Jag tror man hela tiden ändå kommer att ligga efter även om man har de goda ambitionerna. Jag vill framföra som ett önskemål att man är observant på förbrukningen och vidtar åtgärder, så att man i så fall lägger ut större anslag som kan fördelas av stiftet på ett tidigare stadium, ett år tidigare eller så.

Bifall till utskottets förslag.

MATS HAGELIN:

Jag talar alltså för kyrkostyrelsen och Wanja Lundby-Wedin kommer att vara huvudtalare i detta ärende. Hon får då fyra minuter och jag får tre.

För den kommande treårsplaneringen har styrelsen valt, som ni kan se i skrivelsen, att hålla fast vid de prioriteringar som den tidigare styrelsen arbetat fram i dialog med stiftens styrelse. Det innebär att verksamheten de följande åren på nationell nivå med stöd av stiftet kommer att fokuseras på fyra områden. Det första är omvärldsanalys och forskning, det andra är administrativ samverkan, det tredje är

stöd kring den grundläggande uppgiften och det fjärde är kommunikation. Den föreslagna planeringen med ekonomiska ramar innebär en utökning inom området administrativ samverkan. Det är ett svar på en ökande efterfrågan på samverkan kring ett växande antal områden av kyrkans administrativa verksamhet. Kyrkostyrelsen menar att samverkan kring administration är ett strategiskt område, där stift och nationell nivå kan lyfta bördor från församlingar, så att de i stället kan lägga sin kraft på den grundläggande uppgiften. Därför menar vi att det är väl motiverat att lägga utökade resurser på området.

En viktig sak för kyrkostyrelsen är också det nya utbildningsinstitutet, en viktig strategisk satsning, tror vi. Institutet invigdes i början av september och utbildar fyra profiler på två platser. Just inom detta område kommer kyrkostyrelsen strategiskt att följa verksamheten på institutet för att säkra en god utbildning och framför allt för att se till att kyrkan får väl rustade anställda också i framtiden.

Med detta och med de punkter som följer, som Wanja kommer att presentera, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

EVELINA JOHANSSON:

I utskottets betänkande framgår att eget kapital 2013 översteg 125-procentsnivån med 664 miljoner kronor. Det finns på sidan 3. Där antyds också att det man avser att göra med detta överskott är att lägga det till målkapitalet. Man vill utreda målkapitalets storlek mot bakgrund av Svenska kyrkans utmaningar, vikande medlemsutveckling och ökade ekonomiska risker. Det låter väldigt ansvarsfullt och klokt.

Vad som däremot saknas i budgetskrivelsen, skulle jag säga, är insikten om att de här krympande förutsättningarna inte bara kräver en anrikning av kapital för säkerhets skull utan också att man funderar över huruvida man kan anpassa kostymen om resurserna ser ut att krympa på sikt. Att nationell nivå producerar utredningar, eller åtminstone en väldigt stor utredning, som går ut på att mindre pastorat inte självklart kan unna sig ett självbestämmande fullt ut på grund av att de ekonomiska framtidsutsikterna inte ser så bra ut och samtidigt ökar antalet anställda på nationell nivå varje år, enligt utsagor från revisorerna när dessa besökte Budgetutskottet, kan inte vara rimligt. Inte minst eftersom kyrkostyrelsen tycks ha ett uppdrag att löpande utveckla ändamålsenlighet och effektivitet i den nationella nivån är det hög tid att man funderar över hur man kan börja rätta mun efter matsäck, så att den nationella nivån inte fortsätter att svälla. På sikt blir det oframkomligt på den nationella nivåns bekostnad.

LEIF NORDLANDER:

Fru ordförande, ledamöter, biskopar och övriga närvarande! Jag anknyter till det Evelina också talade om, kyrkostyrelsens skrivelse, där det i sista stycket på sidan 3 i handlingarna står angående överskottet på 2013 års bokslut: ”De avser att bereda frågan till 2015 års kyrkomöte och då bland annat belysa för vilka situationer som målkapitalet kan utgöra en buffert.” Som jag uppfattar det är det en omskrivning för att man ytterligare ska höja målkapitalet och ha en högre kapitalgrund på nationell nivå.

Vår kyrkoordning säger att församlingen är grunden för Svenska kyrkan och det låter bra, för så är det. Det är på gräsrotsnivå som jobbet görs. Men situationen på nationell nivå, där man nu ökar antalet anställda med 34 personer medan vi på pastoratsnivå prövar varje ny tjänst och i förekommande fall får säga upp personal,

känns som en omvänd verklighet. I bokslutet som vi kommer till i nästa punkt avser jag föreslå att en del av överskottet ska återföras till församlingarna och pastoraten. Det som i nationell nivå ögon är småpengar är överlevnadstillgångar för den lokala nivån. Detta måste inses av oss som sitter i kyrkomötet. Det sticker i ögonen när man ökar antalet anställda med 34 och vi får skicka hem folk och man dessutom har ett överskott på 664 miljoner kronor. Det är ett känt faktum på lokal nivå. Det diskuteras i våra kyrkoråd. Man undrar vad de gör. Jag tror också att man på ett mera godtyckligt sätt höjer målkapitalet i det här sammanhanget och samlar ytterligare medel, som då belastar möjligheterna för oss på lokal nivå, där vi får vända varenda krona och ska så göra. Det är också intressant att notera att det inte tycks anses som en så viktig förändring att det skrivs någonting om det i skrivelsen. Det ökade antalet anställda nämns endast som en not. Det vore intressant att veta litegrann vari behoven för denna utökning av staben ligger. För övrigt kommer jag tillbaka under nästa punkt.

ULLA RICKARDSSON:

Ordförande och alla andra! Jag vill också beröra detta med bokslutet. I kyrkostyrelsens skrivning redovisas ju ett rejält överskott. Som en följd av det säger kyrkostyrelsen, som också har nämnts tidigare: ”Mot bakgrund av Svenska kyrkans utmaningar, vikande medlemsutveckling och ökade ekonomiska risker menar kyrkostyrelsen att en utredning av målkapitalets storlek bör göras” och att det ska redovisas på nästa kyrkomöte.

Det står i alla fall inte, Leif Nordlander, att det ska höjas utan man ska nu titta på hur stort det ska vara och vad vi ska använda det till. Ibland hör vi att Svenska kyrkan är väldigt rik. Det är sant när vi läser det här materialet, men det är också osant när det gäller de lokala förhållandena, i alla fall för det mesta. Ett stort åtagande som man har lokalt är ju våra kyrkobyggnader. Kulturarvet är oerhört viktigt, men det kostar ändå ganska mycket lokalt när man ska klara ut resten. När vi får våra stiftsbidrag ser vi i kolumnen för det att det är en ganska liten summa. Det är totalt 50 miljoner som ska delas på alla stift, alltså 4–5 miljoner per stift.

Då ska vi också notera vad regeringen skriver i sin skrivning om den antikvariska ersättningen: Enligt propositionen är det med andra ord Svenska kyrkans ansvar att en utjämning församlingarna emellan sker, så att alla församlingar har de ekonomiska förutsättningar som krävs för att kunna ta del av den kyrkoantikvariska ersättningen. Detta är något som vi måste leva upp till. Vi skulle ha kunnat göra det i den här budgeten, men nu är förslaget att vi ser över det och att vi får återkomma om denna fråga. Jag lägger därför inget förslag nu. Vi har diskuterat det i kyrkostyrelsen och kommer att återuppta den diskussionen.

WANJA LUNDBY-WEDIN:

Ordförande och mötesdeltagare! Jag ska nu komplettera lite till det Mats Hagelin sa kring kyrkostyrelsens budgetskrivelse. Jag tänkte nämna något om en del av de viktiga projekt som vi nu bedriver och bedriver tillsammans med alla er och alla våra stift och församlingar. Ett av dem som nu har funnits en tid är *Dela tro – dela liv*, där det handlar om vår satsning på utbildning för alla åldrar. Det kan tyckas vara så att det har varit en lång framkörningssträcka och det är det ofta i den här typen av stora projekt. Det är ju inte så att ni ligger på massor med idéer, ett projekt kommer till och att sedan massor av projektansökningar kommer in. Än så länge har vi faktiskt bara fattat beslut i sju projekt, men det finns många andra på gång. Det

känns som det här är någonting som verkligen har börjat sätta sig nu ute i våra församlingar och det är väldigt glädjande. Det är också viktigt att man samverkar mellan församlingar men också att man samverkar med organisationer utanför Svenska kyrkan, så att vi tar plats i samhället.

Den andra frågan jag vill lyfta är den att kyrkostyrelsen menar att arbetet med flykting- och migrationsfrågor är något som vi måste engagera oss mer i. Det är verkligen en av de prioriterade frågorna. Det kan vi se när det gäller flyktingfrågan. Man räknar med att 95 000 nya flyktingar och asylsökande kommer att komma till Sverige nästa år. Vi ser att EU-migranterna ökar på våra gator. Det behövs faktiskt att vi gör ett ordentligt arbete, inte minst ett solidaritetsarbete så att dessa människor ska få en dräglig tillvaro under den tid som de vistas här i Sverige.

Sedan är det frågan om målkapitalet som flera har varit inne på. Vi har sagt att vi vill se över målkapitalet. Det var 2008 som det fastställdes. Det kan finnas anledning för kyrkomötet att höja nivån. Det är ingenting vi har tagit ställning till att göra. Däremot har vi sagt att man bör utreda frågan och att vi ska ta den tiden på oss att utreda den fram till nästa kyrkomöte 2015. Det är alltså ingenting som vi godtyckligt bestämde i kyrkostyrelsen, som det sas här. Det är ett arbete som ska göras och kyrkomötet får all möjlighet att diskutera och debattera den frågan innan beslut fattas under nästa kyrkomöte. Vi vet att vi har en vikande medlemsutveckling, vi vet att vi ser större oro i världen på många ställen nu och vi vet att vi kommer att kunna påverka inte bara kapitalets utveckling utan också vårt behov av kapital. Jag vill understryka att målkapitalet inte är ett kapital som nationell nivå sitter och håller i därför att vi behöver pengarna centralt. Kapitalet är en buffert för hela Svenska kyrkan. Att vi har den bufferten är därför någonting som egentligen borde välkomnas av oss alla, i fall det är så att vi kanske behöver inte bara utöka våra åtaganden utan också att se till att vi klarar de åtaganden som vi redan har bestämt att vi ska genomföra.

Det har kommit upp en diskussion kring om det är så att kyrkokansliet centralt utökar sin kostym och ni sedan ute i era församlingar behöver säga upp viktiga befattningshavare. Det har varit en ökning centralt, men det beror framför allt på två saker. Dels det som Mats Hagelin talade om, att vi jobbar mer med administrativ samverkan för att underlätta för stiftet, dels för att vi i det arbetet har tagit hem frågorna från stiftet och anställt egen personal i stället för att lägga det på konsulter, vilket ofta är dyrare. Kostnadsmässigt innebär det kanske då i stället att vi drar ner på kostnaderna, även om det blir några fler anställda på kansliet.

Det här var några kommentarer från min sida och jag vill härmed också yrka bifall till utskottets förslag.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 213.